

صاحبی ، مدیری ، محرری :

ظاهر المولوی

آبونه بدلی :

سہ لکي ۱۰۰ غروش

آلنی آیلنی ۵۰ «

اوج آیلنی ۲۵ «

مختل

۱۳۳۸

اداره خانہ سی :
شوزادہ باشندہ (تعالی اسلام)
جمیعی صہ کز عمومی

صہ کز توزیعی :
باب عالی جادہ سندہ اتحاد
تجارت کتب خانہ سی

اسلامک نفقہ خادم مقالات
مع التشر قبول و درج اولونور

دینی ، علمی ، ادبی ، اجتماعی و سبیلک شہری مجموعہ اسہوہ در

(۱۳۳۸ ذی الحجہ سنہ مخصوص نسخہ) فی ۷ بوجوق غروش

عدد : ۶

مندرجات :

مختل دینی و علمی : فرضیت حج ، وقفہ صرفات ، بر آیت کریمہ مناسبتیہ ، دین اسلامک واضی ، حکمت تشریع

مختل تاریخی : بویوکلر سزدن مابعد ، معتقدات جاہلیہ

مختل ادبی : صہب رومانلری ، مناجات ، ذبح اسماعیل ، غنی کشمیری ، مختلک تاریخ انتشاری

مختل اجتماعی : تعالی اسلام جمعیتی واجرا آئیلہ بیاننامہ لرندن بعضلری

تبریک و تشکر

عید سعید اضیحاںک بالجملہ اخوان دین حقندہ متیمن و دولت و ملتک سعادت آتیہ سنہ مبدأ اولماہی الطاف
سبحانیہ دن متمنادر .

(مختل) ک انتشاری اعلان و تبریک لطفندہ بولونان رفقای محترمہ ، بالخاصہ مختل و صاحب ناجیزی حقندہ
بک ملتفتانہ و مشوقانہ توجہ ارانہ بویوران ادیب بی ہمال علی کمال بک افندی حضر تلیزینہ عرض شکران اولونور .

اجله علمای اسلامیه دن فضیلتلو صدرالدين افندی
حضرت تليزنيك تأليف و ملغا دارالفنون علوم دينيه شعبه سنده
تدريس اينديكي حكمت تشريع متنيله بالاخره شرح صورته
افراغ ايله مش اولدق قلمي تقرير لريدر .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حكمت تشريعه دا اولان بو كتابمزمزمه ويدي
مقصدي احتوا ايله جكدور . ومن الله التوفيق واياه استعين
مقدمه

حكمت تشريعت معناسي (۱) و بو علمك تعريف
و موضوع و غايه سي واصل و مأخذ ي بيانده در .
(حكمت) قول و فعلده اصابت معناسنده اولوب
مباديسنده و غايتلري اولوب حكيمك باعث اراده سي اولان
محامدنده شايعدر (۲)

(تشريع) حسي اولسون ، معنوي اولسون يول آچمق
ديمكدور (۳) بوراده مقصود : دين مين اسلامك ازال
و تشريعيدير (۴) مال تركيب (احكام دينيه نك محامد
و محاسني) ديمك اولور . بو كا متعلق اولان علمده استعمال
اولنور . (۵)

(۱) مضافنيك شرحيله نظاهر اولان معنای اضافيسي
ديمكدور كه مقابلي اولان معنای لقبيسي تعريفله ادا
اولنمشدور .

(۲) انكله متصف اولان ذاته حكيم دنيلور . خالق
و مخلوقينه اطلاق صحيح اولان اسماء طامه دن اولوب (و كان
الله عليا حكيم) (انه علي حكيم) (وهو الحكيم الحبير)
آيتلرنده (حكمتنده كامل اولان) ديوتفسير اولنمشدور كه
بونكده سائر صفات عليه سنده كي كالي كي خصائص
الهييه سندن اولدني شبيه سزدر . رب العالمينك كال حكمتله
انصافي نقل و عقل معلوم اولان اصول ديندن اولوب
ايلروده بيان و تفصيل ايديله جك اولان بو مطلب عالي
حكمت تشريعت اساس و رويدير . حكمتك صواب

بالجمله احاديث شريعه معناسي جناب الله طرفندن بالذات
ويا بالواسطه ملهم اولمقده و لفظي لسان پيغمبرين صدور
ايتكمده متساويدر . شو قدر كه احاديث قدسيه ايله احاديث
نبويه آره سنده فرق واردر .

احاديث شريعه نك جناب الله مضاف قيلنه رق بيان
واخبار ايديلان قسمنه احاديث قدسيه و الهييه تسميه اولنور .
جناب الله مضاف قلنميه رق بيان اولونان قسمنده احاديث
نبويه دينور .

تفصيلات سالفه دن مستبان اولدني اوزره دين اسلام
خالق تعالى حضرت تليز طرفندن پيغمبران عظام حضرتاته
طرق وحي ايله واصل اولمشدور . خلق ده دين الهي بي
انجق مشار اليهم حضرتاندين او كره نمشلدور . يوخسه دين
اسلام و دين حق خلقك رأي اجتهاديله اختراع ايدلمش
دكدر . بناء عليه ارباب ضلالك (وحي عقل بشرك
رمزو اشارتيدر) كبي سوزلري بالكليه باطل و كتب
الهييه تي تكذيب و پيغمبران كرامه افترادر . زيرا وحي
بالاده عرض اولونان طرفله و قوعبولدني متفقاً تنصيص
ايدلدكن باشقه السنه انبياده و كتب الهييه اصطلاحانده
عقل بشرك رمزو اشارتي ايله ، ذكا ، فراستله ، اعمال
فكر و اجتهاد ايله ادراك اولونان شيلره وحي اطلاق بو قدر .
شو حالده اصول شرع و اساسات اسلاميه به مخالف اوله رق
صرف عقل و فكر و اجتهاد ايله احداث اولونان اديان
و مذاهب (ان الدين عند الله الاسلام) نظم جليلي مفاد نجه
باطلدر . هيچ بريسي دين اسلام ، دين حق ، دين الله
دكدر .

اسكليل

محمد عاطف

بناءً عليه حق باریده استعمالی لایق اولماز. بعض اشعریه نك مقاصد قرآنیه ایچون غرض تنزیل تعبیر ایتلمی اهل اعتزالدن مأخوذ ومساحبه مبنی اولوب مستحسن دکلدر.

(۳) تشریع لفظنك كتب لقویده بوجهله ترجمه سی لفته حقیقت و مجاز اثبات ایدن بیانین قولندن زیاده محوم اسمایه قائل اولان اولان محققینك قولنه موافق و آنی مؤیددر. ثلاثیسی اولان شرع مصدری ده بو معنایه در.

(شرع لكم من الدين ما وصى به نوحا والذي واو حينا اليك وما وصينا به ابراهيم وموسى وهيسى ان اقيموا الدين ولا تفرقوا فيه كبر على المشركين ما تدعوهم اليه) (لكل جعلنا منكم شرعة ومنهاجا) آیتلرندن ظاهر اولدنی اوزره اصل دین و شرایعنده استعمال اولنور .

(۴) ترجمه ده ادات تنکیردن مجرد اوله رق قولالانیلان بومثللو کلماتی معرفه اولوب مطالب علمیه ده معروف و معهود اولان انحق تشریع دین معناسی اولدنی ده مستقی بیاندر. (دان) فعلنك مصدری اولان دین کله سی خضوع ایتك معناسنه در. آنکله حاصل اولوب اصل و شرایعنه شامل اولان طریق معناسنده شایعدر. (ثم جعلناك على شريعة من الامر) آیتده ائمة تفسیر شریعت لفظنی ده بو معنا ایله تفسیر ایلوب هی الدین دیمشلددر.

(۵) چونکه حکمت تشریعی بیلیمك قول و فعلده اصابتك مبادیسنندن و بناء علیه حکمت معناسنددر.

صدرالهی

و دلیل صواب اولان فصل و قولی ده آنکله توصیف اولنور (الرتك آيات الكتاب الحكيم) آیتده اولدنی کبی. (ولقد آتينا لقمان الحكمة) (يُوت الحكمة من يشاء ومن يوت الحكمة فقد اوتى خيراً كثيراً) آیتلرندن حکمت مبادیسنندن کنایه اولوب ابن عباس و ابو العالیه و ابراهیم النخعی و مجاهد و قتاده و عبدالرحمن بن زید کبی اهل لسان اولان علمای سلف آنی علم و فهم کتاب ایله کتابك مشتمل اولدنی اقسام و احکامی و امثله و اقیسه عقلیه سی بیلیمك عقل و فقه دین ایله تفسیر ایلشلددر. قیاس برهانی به حکمت تسمیه سی ده بو معنایه راجعدر. (ادع الى سبيل ربك بالحكمة والموعظة الحسنة وجادلهم بالتى هي احسن) آیتده ده حکمت بو معنایه تفسیر اولنمش و بونك معرفت و هدایه راغب و مستعد اولانلر ایچین مفید و آنلره لایق و مصروف اولدنی ذکر ایدلمشدر. موعظة حسنه طالب هدایت اولیانلره ترهیب و ترغیبی مشتمل اولان عبر صادق ایله خطاب ایتك و احسن ایله مجادله ابتداء حق قبول ایتیمانلره قارشو صفح و محامله و مرجوح اولان قوللرینه قول راجح ایله مقابله ایتك و قولنی مقایسه ده دعوتله هانکیسنك صواب و اخذ شایان اولدنی رفقه افهام ایتك طریقلریدر. منطقینك کتابلرندن بونلری خطابیات و جدلیات ایله تفسیر ایتلمی غلط و مواد اقیسه بخشنده قدما لرندن مأخوذ اولان مسلک لری خطا آلود و جالب و قدر بیان قرآن اوله مقدمات غیر یقینیه دن منزهدر. حکمت اسمك حکیمك باعث فعل و مورد اصابتی اولان محامندن استعمالی اصول دینده شایع اولوب حق جل و علانك افعال و احکامی هب ملزوم حکمتدر. حکم و مصالحه تابعدر دنیلور که حکمت تشریعه مراد اولانده بومضادر. علت غاییه دن اخصددر. غرض کله سی ده علنی مشعر اولوب بومسایه داخلدر. لکن خاصه خلقك مصالح و ظاهنده و اکثر حنفی اولیان مقاصد لرندن قولالانیلیر.